

เราไม่ใช่คนที่มองไม่เห็น:

ความจำเป็นของการรับรองเพศสภาพตามกฎหมายในประเทศไทย

บทประเมินโดยสังเขปว่าด้วยการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะจากการทบทวนรอบที่ 3 และกรอบกฎหมายภายในประเทศ

ประเทศไทย**รับไว้พิจารณาข้อเสนอแนะ 7 ข้อ จากทั้งหมด 12 ข้อ** ที่เกี่ยวข้องกับบุคคล LGBTI+ โดยเฉพาะ ซึ่งได้รับในการทบทวนรอบที่ 3 รวมถึงข้อเสนอแนะให้ต่อต้านการเลือกปฏิบัติและความรุนแรงด้วยเหตุแห่งวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ เสริมสร้างการศึกษาและการฝึกอบรมที่โอบรับ และปรับปรุงการคุ้มครองบุคคล LGBTI+ ที่ถูกผลักให้เป็นชายขอบ อย่างไรก็ตาม **ข้อเสนอแนะอีก 5 ข้อได้รับเพียงการรับทราบ ซึ่งคือข้อที่เรียกร้องให้ตรา พระราชบัญญัติว่าด้วยอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ การแสดงออกทางเพศสภาพ และคุณลักษณะทางเพศ** อันสะท้อนช่องว่างสำคัญที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขในกรอบสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย นับแต่การทบทวนรอบที่ 3 กลไกสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติอื่น ๆ ได้ย้ำถึงความจำเป็นของการรับรองและการคุ้มครองทางกฎหมายที่เข้มแข็งขึ้นสำหรับบุคคล LGBTI+ **ผลที่ตามมาคือ ระบบกฎหมายและระบบราชการยังคงอาศัยการจำแนกเพศตามกรอบทวิลักษณ์ ซึ่...**

สภาพความเป็นจริงในพื้นที่

ความท้าทาย | **กรณี ข้อเท็จจริง และข้อสังเกต**

การไม่มีการรับรองเพศสภาพตามกฎหมาย

- ประเทศไทยยังไม่มีพระราชบัญญัติรับรองเพศสภาพที่ประกาศใช้แล้ว
- บุคคลข้ามเพศและนอนไบนารีไม่สามารถแก้ไขคำระบุเพศตามกฎหมายโดยอาศัยการกำหนดเจตจำนงด้วยตนเองได้
- มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติรับรองเพศสภาพแล้ว 4 ฉบับ แต่ยังไม่มีฉบับใดมีผลเป็นกฎหมาย
- ระบบกฎหมายและระบบราชการที่มีอยู่ยังคงบังคับใช้การจำแนกตามกรอบทวิลักษณ์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ทางเพศสภาพตามที่หลายคนดำรงอยู่จริง

ประเทศไทยมีความก้าวหน้าอย่างมีนัยสำคัญด้านสิทธิของบุคคล LGBTI+ รวมถึงการสมรสเท่าเทียมในปี 2568 อย่างไรก็ตาม **ประเทศไทยยังคงไม่มีกรอบกฎหมายรับรองเพศสภาพที่ครอบคลุม** มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติรับรองเพศสภาพแล้ว 4 ฉบับ แต่ยังไม่มีฉบับใดได้รับการประกาศใช้ บุคคลข้ามเพศและนอนไบนารีไม่สามารถเปลี่ยนคำระบุเพศตามกฎหมายโดยอาศัยการระบุตนเองได้ ทำให้ต้องถือเอกสารราชการที่ไม่สะท้อนอัตลักษณ์และการแสดงออกทางเพศสภาพของตน **กรณีที่ถูกบันทึกไว้ในภาคการศึกษา การรับรองวิชาชีพ และสถานที่ควบคุมตัว แสดงให้เห็นว่าการไม่ได้รับการรับรองตามกฎหมายสร้างอุปสรรคเชิงโครงสร้างต่อการมีส่วนร่วมและการได้รับความคุ้มครองอย่างเท่าเทียมอย่างไร**

บุคคลอินเตอร์เซ็กส์: สิทธิในเนื้อตัวร่างกายและการกำหนดเจตจำนงด้วยตนเอง

- การจดทะเบียนเกิดยังคงจำกัดอยู่เพียงคำระบุเพศ “ชาย” หรือ “หญิง” ซึ่งสร้างแรงกดดันให้เกิดการกำหนดเพศตั้งแต่เนิ่น ๆ
- ร่างพระราชบัญญัติการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ ปี 2569 นำเสนอการคุ้มครองที่สำคัญ แต่ยังคงไว้ซึ่งอุปสรรคทางการแพทย์ ทางศาล และทางปกครองต่อการกำหนดเจตจำนงด้วยตนเอง

การไม่มีการรับรองเพศสภาพตามกฎหมายทำให้บุคคลอินเตอร์เซ็กส์ไม่อาจทำให้เอกสารราชการของตนสอดคล้องกับคุณลักษณะทางเพศหรืออัตลักษณ์ที่ตนกำหนดเองได้ หากไม่ผ่านการแทรกแซงทางการแพทย์ **แนวปฏิบัติทางปกครองของไทยที่มีอยู่อนุญาตให้บุคคลอินเตอร์เซ็กส์เปลี่ยนคำนำหน้านามได้เฉพาะเมื่อมีหลักฐานทางการแพทย์ว่ามีภาวะอินเตอร์เซ็กส์มาแต่กำเนิด และมีหลักฐานการผ่าตัด “ยืนยันเพศ” หรือ “ปรับให้เป็นปกติ”**

เอกสารสรุปข้อเท็จจริง UPR ฉบับนี้จัดทำโดย **มูลนิธิยังไพรด์, กลุ่ม (GIRLxGIRL), กลุ่มสุขภาวะ LGBTQ+, อินเตอร์เซ็กส์ ประเทศไทย, เมอร์เมด ไพรด์ ไทยแลนด์, สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย (RSAT), เชียงใหม่ไพรด์ (Chiang Mai Pride), นอนไบนารี ประเทศไทย (Non-Binary Thailand), สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.), มูลนิธิทำทาง, มูลนิธิมนุษยะ, ภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคมไทยเพื่อกระบวนการ UPR และกลไกสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ**

สภาพความเป็นจริงในพื้นที่

ความท้าทาย

- สิทธิในเนื้อตัวร่างกายของบุคคลอินเตอร์เซ็กส์ยังได้รับการคุ้มครองไม่เพียงพอ ในจุดที่มาตรฐานทางการแพทย์และข้อยกเว้นถูกปล่อยให้องค์กรที่ไม่มีหลักประกันความเป็นอิสระที่ชัดเจนเป็นผู้กำหนด

นาดา ไชยจิตต์ (Nada Chaiyajit) ผู้ร่วมก่อตั้งอินเตอร์เซ็กส์ ประเทศไทย และผู้ประสานงานเครือข่ายองค์กรภาคประชาสังคมไทยเพื่อกระบวนการ UPR และกลไกสหประชาชาติ รณรงค์ขอการสนับสนุนจากประชาชนต่อร่างพระราชบัญญัติรับรองการกำหนดเจตจำนงในอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ การแสดงออกทางเพศสภาพ และคุณลักษณะทางเพศของบุคคล

การรณรงค์รวบรวมรายชื่อครั้งนี้เรียกร้องให้มีการรับรองตามกฎหมายบนฐานของการกำหนดเจตจำนงด้วยตนเอง รวมถึงการคุ้มครองคุณลักษณะทางเพศของบุคคลอินเตอร์เซ็กส์

แหล่งที่มา: นาดา ไชยจิตต์ / อินเตอร์เซ็กส์ ประเทศไทย (2569)

กรณี ข้อเท็จจริง และข้อสังเกต

ผลของการกำหนดเพศผิดพลาดถูกบันทึกไว้ในประเทศไทยแล้ว กรณีหนึ่งบันทึกไว้เมื่อปี 2554 และอีกกรณีเมื่อปี 2563 เกี่ยวข้องกับบุคคลที่ถูกจดทะเบียนเป็นเพศหญิงเมื่อแรกเกิดโดยอาศัยลักษณะอวัยวะเพศภายนอก แต่พัฒนาลักษณะทางเพศขั้นที่สองแบบเพศชายเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น ทั้งสองคนเผชิญอุปสรรคทางการแพทย์และทางปกครองอย่างยืดเยื้อก่อนที่รัฐไทยจะรับรองเพศตามที่ตนระบุ

การจดทะเบียนเกิดเองก็ตอกย้ำปัญหานี้ ะบบทะเบียนราษฎรของไทยกำหนดมาโดยตลอดว่าทารกแรกเกิดต้องถูกบันทึกเป็น “ชาย” หรือ “หญิง” เท่านั้น จึงบีบให้ต้องเลือกคำระบุเพศภายในเวลาอันสั้นหลังคลอด แม้ในกรณีที่คุณลักษณะทางเพศไม่เข้ากับหมวดหมู่ทวิลักษณ์ตามแบบแผน สิ่งนี้อาจสร้างแรงกดดันให้เกิดการกำหนดเพศและการแทรกแซงทางการแพทย์ตั้งแต่เนิ่น ๆ ก่อนที่บุคคลนั้นจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจได้

ความเสี่ยงเหล่านี้ถูกซ้ำเติมด้วยความเข้าใจที่จำกัดเกี่ยวกับบุคคลอินเตอร์เซ็กส์ภายในระบบบริการสุขภาพ นักกิจกรรมด้านสิทธิมุสลิมอินเตอร์เซ็กส์และ LGBTQI+ รายหนึ่งรายงานว่า ภาวะอินเตอร์เซ็กส์ยังคงเป็นที่เข้าใจน้อยแม้ในหมู่แพทย์เฉพาะทางนอกสาขาต่อมไร้ท่อ ขณะที่ผู้ให้บริการสุขภาพจำนวนมากขาดการฝึกอบรมด้านการดูแลที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องอินเตอร์เซ็กส์ สิ่งนี้สะท้อนช่องว่างที่กว้างกว่าในการศึกษาทางการแพทย์ โดย**การศึกษาโรงเรียนแพทย์ไทยพบว่า ไม่มีสถาบันใดในกลุ่มที่สำรวจที่มีวัตถุประสงค์การเรียนรู้อย่างเป็นทางการว่าด้วยบริการสุขภาพสำหรับบุคคล LGBTI+ อยู่ในหลักสูตรแกนกลาง** การสอนเรื่องความหลากหลายทางเพศจำกัดอยู่เพียงคำศัพท์พื้นฐาน มิใช่สมรรถนะด้านการให้บริการสุขภาพที่โอบรับและนำไปปฏิบัติได้จริง

ความเคลื่อนไหวสำคัญเกิดขึ้นในเดือนสิงหาคม 2569 เมื่อรัฐบาลเผยแพร่ร่างพระราชบัญญัติการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ ร่างดังกล่าวจะอนุญาตให้บันทึกภาวะอินเตอร์เซ็กส์ได้ตั้งแต่แรกเกิด กำหนดคำระบุเพศนอกกรอบทวิลักษณ์ และห้ามกำหนดให้การผ่าตัด การใช้ฮอร์โมน หรือการบำบัดทางจิตวิทยาเป็นเงื่อนไขของการรับรอง **อย่างไรก็ตาม ผู้ยื่นคำขอยังคงต้องมี “เอกสารรับรองความพร้อม” ซึ่งหมายความว่าการรับรองจะยังคงขึ้นอยู่กับการประเมินโดยบุคคลที่สาม มิใช่การกำหนดเจตจำนงด้วยตนเองเพียงลำพัง.e.**

ในปี 2568 **คณะกรรมการ CEDAW** ยังได้เน้นย้ำถึงการเลือกปฏิบัติเชิงอัตลักษณ์ทับซ้อนที่ส่งผลต่อบุคคลเลสเบียน ไบเซ็กชวล ข้ามเพศ และอินเตอร์เซ็กส์ควบคู่กับชุมชนชนเผ่าพื้นเมืองและกลุ่มชาติพันธุ์ และเรียกร้องให้ประเทศไทยใช้มาตรการทางกฎหมายและนโยบายที่มุ่งเป้า เพื่อขจัดการเลือกปฏิบัติเชิงอัตลักษณ์ทับซ้อนและปรับปรุงการเข้าถึงความยุติธรรมและชีวิตสาธารณะ.

เยาวชนข้ามเพศ: ความจำเป็นของการรับรองตั้งแต่การศึกษาจนถึงวัยผู้ใหญ่

- ระบบโรงเรียนและมหาวิทยาลัยยังคงถูกจัดวางบนกรอบเพศแบบทวิลักษณ์อันเข้มงวด
- คำระบุเพศส่งผลต่อเครื่องแบบ ทรงผม ระเบียนประวัติ หอพัก และการเข้ารับปริญญา
- การรับรองมักขึ้นอยู่กับดุลพินิจของสถาบัน มิใช่สิทธิระดับชาติที่บังคับได้

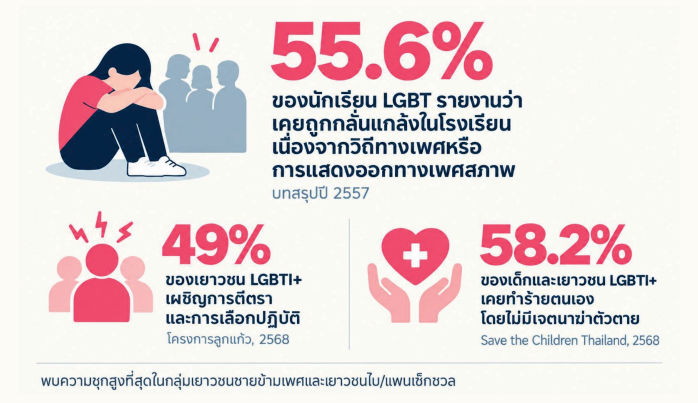
การไม่มีการรับรองเพศสภาพตามกฎหมายติดตามเยาวชนข้ามเพศไปตลอดเส้นทางการศึกษา นักเรียนนักศึกษาข้ามเพศและนอนไบนารียังคงไม่สามารถแก้ไขคำระบุเพศตามกฎหมายโดยอาศัยการระบุตนเองได้ จึงต้องประคับประคองตนเองภายในสถาบันการศึกษาที่ถูกจัดวางบนกรอบเพศแบบทวิลักษณ์อันเข้มงวด

ในปี 2569 ผู้หญิงข้ามเพศที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้ถูกปฏิเสธไม่ให้รับใบปริญญาบัตรขณะสวมชุดครุยที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของตน และถูกบังคับให้สวมชุดครุยของเพศชาย Aภายหลังมหาวิทยาลัยปฏิเสธที่จะอนุมัติภาพถ่ายรับปริญญาของเธอ เธอจึงไม่สามารถรับใบปริญญาบัตรได้ **มีรายงานว่านักศึกษาข้ามเพศมากกว่า 30 คนได้รับผลกระทบจากอุปสรรคด้านการเข้ารับปริญญาในลักษณะเดียวกัน** ขณะที่คำร้องต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศยังอยู่ระหว่างการพิจารณา ณ เวลาที่จัดทำรายงานฉบับนี้

เอกสารสรุปข้อเท็จจริง UPR ฉบับนี้จัดทำโดย **มูลนิธิยังไพรด์, กลุ่ม (GIRLxGIRL), กลุ่มสุขภาวะ LGBTQ+, อินเตอร์เซ็กส์ ประเทศไทย, เมอร์เมด ไพรด์ ไทยแลนด์, สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย (RSAT), เชียงใหม่ไพรด์ (Chiang Mai Pride), นอนไบนารี ประเทศไทย (Non-Binary Thailand), สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.), มูลนิธิทำทาง, มูลนิธิมนุษยะ, ภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคมไทยเพื่อกระบวนการ UPR และกลไกสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ**

สภาพความเป็นจริงในพื้นที่

ความท้าทาย | **กรณี ข้อเท็จจริง และข้อสังเกต**

การไม่ได้รับการรับรองตามกฎหมายยังส่งผลต่อความปลอดภัยในชีวิตประจำวันของนักศึกษา ในปี 2569 นักศึกษาจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้วิพากษ์วิจารณ์ต่อสาธารณะถึงนโยบายหอพักที่กำหนดให้จัดที่พักตามเพศที่กำหนดเมื่อแรกเกิด กรณีคล้ายกันถูกบันทึกไว้เมื่อปี 2567 เมื่อผู้หญิงข้ามเพศคนหนึ่งซึ่งถูกจัดให้พักในหอพักชายรายงานว่าถูกคุกคาม เผชิญความเสี่ยงด้านความปลอดภัย และรู้สึกอึดอัดในการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกที่กำหนดไว้สำหรับเพศชาย.

อุปสรรคเชิงสถาบันเหล่านี้เกิดขึ้นภายใต้สภาพแวดล้อมของการเลือกปฏิบัติที่กว้างกว่า ในรายงานสรุปปี 2557 มหาวิทยาลัยมหิดล UNESCO และ Plan International ประมาณการว่าร้อยละ 55.6 ของนักเรียน LGBT รายงานว่าเคยถูกกลั่นแกล้งในโรงเรียนเพราะวิถีทางเพศหรือการแสดงออกทางเพศสภาพของตน โครงการลูกแก้วในปี 2568 รายงานว่าร้อยละ 49 ของเยาวชน LGBTI+ เคยถูกตีตราและเลือกปฏิบัติ ร้อยละ 38 เคยถูกคุกคามด้วยวาจาหรือทางจิตใจ และร้อยละ 15 เคยถูกใช้ความรุนแรงทางร่างกายเพราะอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของตน ในทำนองเดียวกัน การศึกษาของ Save the Children Thailand ปี 2568 พบว่าร้อยละ 58.2 ของเยาวชน LGBTI+ เคยทำร้ายตนเองโดยไม่มีเจตนาฆ่าตัวตาย โดยพบความชุกสูงสุดในกลุ่มเยาวชนที่มีอัตลักษณ์โน้มไปทางความเป็นชาย หรือทรานส์แมสคิวลีน (ต่อไปจะใช้คำนี้) และไบ/แพนเซ็กชวล

งานที่มีคุณค่าและการรับรองทางวิชาชีพ

- ความไม่สอดคล้องของเอกสารทางกฎหมายทำให้บุคคลข้ามเพศเสี่ยงต่อการถูกเลือกปฏิบัติในขั้นตอนการรับสมัครงาน
- กฎระเบียบภาครัฐที่จำแนกตามเพศยังคงอิงเพศตามกฎหมาย มิใช่อัตลักษณ์ทางเพศสภาพตามที่ดำรงอยู่จริง
- การไม่มีการรับรองเพศสภาพตามกฎหมายอาจขัดขวางการเข้าถึงคุณวุฒิวิชาชีพอย่างเท่าเทียม

การไม่มีการรับรองเพศสภาพตามกฎหมายสร้างอุปสรรคในช่วงที่บุคคลข้ามเพศเปลี่ยนผ่านจากการศึกษาสู่ชีวิตการทำงาน **มีรายงานว่าผู้สมัครงานข้ามเพศในประเทศไทยเผชิญอัตราการถูกปฏิเสธร้อยละ 77 และเผชิญอุปสรรคในการจ้างงานมากกว่าแรงงานซิสเจนเดอร์ถึงสามเท่า**

การรับรองทางวิชาชีพเองก็อาจกลายเป็นอุปสรรคได้ ในเดือนมิถุนายน 2568 ผู้หญิงข้ามเพศสองคนถูกกีดกันออกจากการสอบใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูระดับชาติ คนหนึ่งถูกเชิญออกหลังการสอบเริ่มต้นไปแล้ว ขณะที่อีกคนถูกปฏิเสธไม่ให้เข้าสอบและถูกสั่งให้เปลี่ยนไปสวมชุดของเพศชาย **กรณีเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าความไม่สอดคล้องกันระหว่างอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ คำนำหน้านาม ตามกฎหมาย และเพศที่กำหนดเมื่อแรกเกิด สามารถจำกัดการเข้าถึงได้มิใช่เพียงการจ้างงานเท่านั้น หากรวมถึงคุณวุฒิวิชาชีพที่จำเป็นต่อการเข้าสู่อาชีพนั้นด้วย**

สถานที่ควบคุมตัวและการถูกลิดรอนเสรีภาพ

- เพศตามกฎหมายอาจเป็นตัวกำหนดการจัดที่คุมขังในสถานที่ควบคุมตัวที่แบ่งแยกตามเพศ
- ผู้หญิงข้ามเพศที่ถูกจัดให้อยู่ในสถานที่ควบคุมตัวชายเผชิญความเสี่ยงที่สูงขึ้นต่อความปลอดภัยและศักดิ์ศรี
- การไม่ได้รับการรับรองยังซ้ำเติมอุปสรรคในการเข้าถึงบริการสุขภาพเพื่อการยืนยันเพศสภาพในสถานที่ควบคุมตัว

แหล่งที่มา: กรมราชทัณฑ์ ประเทศไทย ผ่านสำนักข่าว AP (2564)

ผลของการไม่ได้รับการรับรองตามกฎหมายทวีความร้ายแรงเป็นพิเศษเมื่อบุคคลข้ามเพศถูกลิดรอนเสรีภาพ **รายงานที่บันทึกไว้ในปี 2569 พบว่าผู้หญิงข้ามเพศที่ถูกจัดให้อยู่ในสถานที่ควบคุมตัวชายเผชิญความเสี่ยงที่สูงขึ้นต่อการถูกทำร้ายร่างกาย การข่มขู่ และความรุนแรงทางเพศ** อันก่อให้เกิดความกังวลต่อความปลอดภัย ศักดิ์ศรี และการได้รับความคุ้มครองจากความรุนแรงด้วยเหตุแห่งเพศ

การไม่ได้รับการรับรองทั้งทางกฎหมายและทางสถาบันยังส่งผลต่อการเข้าถึงบริการสุขภาพระหว่างถูกควบคุมตัว การสัมภาษณ์เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2567 กับผู้หญิงข้ามเพศที่ถูกคุมขังในเรือนจำชาย พบว่าไม่มีการให้ฮอร์โมนบำบัดเพื่อการยืนยันเพศสภาพ แม้จะมีความจำเป็นต้องได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง แม้ข้อกำหนดกรุงเทพจะเรียกร้องให้มีบริการสุขภาพที่คำนึงถึงมิติทางเพศเทียบเท่ามาตรฐานในชุมชน แต่ **มีรายงานว่ามีเพียงสองเรือนจำเท่านั้นที่มีมาตรการอย่างเป็นทางการในการสนับสนุนผู้ต้องขังข้ามเพศ** ทำให้การเข้าถึงบริการสุขภาพเพื่อการยืนยันเพศสภาพขึ้นอยู่กับดุลพินิจของแต่ละสถาบันเป็นหลัก

เอกสารสรุปข้อเท็จจริง UPR ฉบับนี้จัดทำโดย **มูลนิธิยังไพรด์, กลุ่ม (GIRLxGIRL), กลุ่มสุขภาวะ LGBTQ+, อินเตอร์เซ็กส์ ประเทศไทย, เมอร์เมด ไพรด์ ไทยแลนด์, สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย (RSAT), เชียงใหม่ไพรด์ (Chiang Mai Pride), นอนไบนารี ประเทศไทย (Non-Binary Thailand), สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.), มูลนิธิทำทาง, มูลนิธิมนุษยะ, ภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคมไทยเพื่อกระบวนการ UPR และกลไกสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ**

การกลั่นแกล้งทางไซเบอร์และการคุกคามออนไลน์

บุคคล LGBTI+ นักกิจกรรม และนักการเมืองในประเทศไทยเผชิญการคุกคามออนไลน์และความรุนแรงด้วยเหตุแห่งเพศที่อาศัยเทคโนโลยีเป็นสื่อกลางเพิ่มขึ้น ขณะที่การคุ้มครองทางกฎหมายที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอ

ศิริศักดิ์ ไชยเทศ "ต้น" (Sirisak Chaited "Ton") นักกิจกรรมสิทธิมนุษยชนนอนไบนารี

"ตอนที่ฉันโพสต์เรียกร้องให้มีการรับรองเพศสภาพตามกฎหมาย ก็มีข้อความแสดงความเกลียดชังเข้ามามากมาย ฉันได้รับข้อความส่วนตัวข่มขู่ที่บอกว่า 'พวกแกนี่โลภมากจริง ๆ หุบปากแล้วอยู่เงียบ ๆ ไปซะ อย่าให้ฉันเจอตัวก็แล้วกัน'"

องค์กรภาคประชาสังคมและกลุ่มสิทธิมนุษยชนได้บันทึกการละเมิดทางดิจิทัลที่แพร่หลาย รวมถึงเนื้อหาที่เกลียดกลัวคนรักเพศเดียวกัน เกลียดกลัวคนข้ามเพศ ชิงชังผู้หญิง และเกลียดกลัวชาวต่างชาติ

ในเดือนมกราคม 2569 นักการเมืองนอนไบนารีคนหนึ่งได้รับคำข่มขู่ฆ่าจากการรณรงค์เรื่องการรับรองเพศสภาพตามกฎหมาย ซึ่งจุดชนวนคลื่นการโจมตีออนไลน์ต่อนักกิจกรรมข้ามเพศและนอนไบนารีทั่วประเทศ

ในช่วงหลายเดือนก่อนการเลือกตั้งทั่วไปเดือนกุมภาพันธ์ 2569 ปรากฏรูปแบบที่กว้างกว่าและเกี่ยวเนื่องกัน กล่าวคือ ผู้หญิงและบุคคล LGBTI+ ที่เข้าร่วมในชีวิตสาธารณะและการเมืองต้องเผชิญการคุกคามด้วยเหตุแห่งเพศทางออนไลน์อย่างมุ่งเป้า รูปแบบเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าการคุกคามทางไซเบอร์และการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล (doxxing) กำลังคุกคามเสรีภาพทางดิจิทัลในประเทศไทยมากขึ้น ทำให้นักกิจกรรมและองค์กรภาคประชาสังคม LGBTI+ ของไทยรณรงค์เพื่อสิทธิของตนได้ยากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลไทย

- **ตรากฎหมายรับรองเพศสภาพตามกฎหมายบนฐานการกำหนดเจตจำนงด้วยตนเอง ภายในปี 2573 |** เพื่อตอบสนองต่อข้อเสนอแนะว่าด้วยการรับรองเพศสภาพตามกฎหมายที่ได้รับในการทบทวนรอบที่ 3 ของประเทศไทย (2564) และจากคณะกรรมการ CEDAW (ข้อสังเกตเชิงสรุปต่อประเทศไทย ปี 2568) ตลอดจนข้อเรียกร้องให้มีการรับรองเพศสภาพตามกฎหมายโดยคณะทำงานแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิงและเด็กหญิงในปี 2568 **โดยทำให้มั่นใจว่าบุคคลข้ามเพศ นอนไบนารี อินเตอร์เซ็กส์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ รวมถึงผู้ที่เผชิญการถูกผลักให้เป็นชายขอบในรูปแบบที่ทับซ้อนกัน เช่น เยาวชนข้ามเพศ ผู้ต้องขังข้ามเพศ ผู้ขอลี้ภัยข้ามเพศ และแรงงานข้ามชาติข้ามเพศ สามารถได้รับเอกสารทางกฎหมายที่สะท้อนอัตลักษณ์ทางเพศสภาพตามที่ตนดำรงอยู่จริง โดยไม่มีเงื่อนไขการวินิจฉัยทางการแพทย์ การผ่าตัด หรือการทำหมัน**

- **แก้ไขพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 เพื่อยกเลิกข้อยกเว้นตามมาตรา 17 วรรคสอง ภายในปี 2573 |** **ยกเลิกข้อยกเว้นที่อ้างหลักศาสนาหรือความมั่นคงของชาติ ขณะที่คงไว้ซึ่งมาตรการที่มุ่งขจัดอุปสรรคหรือคุ้มครองความปลอดภัยและสวัสดิภาพของบุคคล และคุ้มครองจากการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งวิถีทางเพศ อัตลักษณ์ทางเพศสภาพ การแสดงออกทางเพศสภาพ และคุณลักษณะทางเพศไว้โดยชัดแจ้ง** รวมถึงการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลนอนไบนารี ในมิติการจ้างงาน การศึกษา บริการสุขภาพ สถานที่ควบคุมตัว และพื้นที่ดิจิทัล ซึ่งจะเป็นการขับเคลื่อนข้อเสนอแนะที่ได้รับในการทบทวนรอบที่ 3 ของประเทศไทย และข้อเรียกร้องของคณะกรรมการ CEDAW ปี 2568 ให้แก้ไขพระราชบัญญัติดังกล่าว

- **ดำเนินมาตรการทางนิติบัญญัติ ทางบริหาร การฝึกอบรมบุคลากร และมาตรการอื่นที่จำเป็นทั้งปวง |** (ภายใต้พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558) เพื่อรับรองการใช้สิทธิในมาตรฐานสุขภาพที่สูงที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งวิถีทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศสภาพ เรื่องนี้มีความเร่งด่วนเป็นพิเศษ เนื่องจาก**บุคคล LGBTI+ ยังคงเผชิญการตีตราและแนวปฏิบัติที่เลือกปฏิบัติเมื่อเข้ารับบริการสุขภาพ รวมถึงพฤติกรรมที่ขาดความละเอียดอ่อน การซักถามที่ไม่เกี่ยวข้อง การละเมิดความลับเกี่ยวกับ SOGIE และการปฏิเสธการให้บริการทางการแพทย์** พร้อมทั้งเข้มข้นมาตรการสำหรับบุคคล LGBTI+ ทุกคน โดยให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับผู้ที่เผชิญการถูกผลักให้เป็นชายขอบในรูปแบบที่ทับซ้อนกัน ได้แก่ บุคคลข้ามเพศในสถานที่ควบคุมตัว เยาวชน ผู้อยู่ร่วมกับเอชไอวี พนักงานบริการ และแรงงานข้ามชาติ ให้เข้าถึงบริการเพื่อการยืนยันเพศสภาพ บริการเอชไอวีและเอดส์ สิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ และการสนับสนุนด้านสุขภาพจิต ตลอดจนคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของผู้รับบริการ ตามข้อเสนอแนะ UPR รอบที่ 3 (2564) ผู้รายงานพิเศษด้านสิทธิในสุขภาพ (2568) และคณะทำงานว่าด้วยการเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิงและเด็กหญิง (2568)

- **ตรากฎหมายต่อต้านการเลือกปฏิบัติที่ครอบคลุม และรับรองแนวปฏิบัติแห่งชาติที่ผูกพัน ซึ่งพัฒนาขึ้นโดยหารือกับชุมชนที่ได้รับผลกระทบ ภายในปี 2573 |** **ห้ามการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งวิถีทางเพศ อัตลักษณ์ทางเพศสภาพ การแสดงออกทางเพศสภาพ และคุณลักษณะทางเพศ (SOGIESC)** รวมถึงการเลือกปฏิบัติในรูปแบบที่ทับซ้อนกัน และคุ้มครองบุคคล LGBTI+ เยาวชน พนักงานบริการ นักกิจกรรม และนักปกป้องสิทธิมนุษยชน จากความรุนแรงออนไลน์ด้วยเหตุแห่งเพศ (OGBV) และความรุนแรงด้วยเหตุแห่งเพศที่อาศัยเทคโนโลยีเป็นสื่อกลาง (TFGBV) อันรวมถึงประทุษวาจา การลบเนื้อหาโดยเลือกปฏิบัติ การลดการมองเห็น (shadow banning) และอคติของอัลกอริทึม ตลอดจนกำหนดให้แพลตฟอร์มดิจิทัลที่ดำเนินงานในประเทศไทยต้องจัดทำมาตรฐานการกำกับดูแลเนื้อหาที่โปร่งใส กลไกร้องเรียนและเยียวยาที่มีประสิทธิผล และเปิดเผยแนวปฏิบัติด้านการกำกับเนื้อหาและข้อมูลที่ไม่ระบุตัวตนต่อสาธารณะ เพื่อรับรองความรับผิด ความเป็นส่วนตัว และการคุ้มครองที่เท่าเทียมในพื้นที่ดิจิทัล ตามข้อเสนอแนะ UPR รอบที่ 3 ของประเทศไทย (2564) และข้อสังเกตเชิงสรุปของคณะกรรมการ CEDAW (2568)

SCAN HERE

สแกนเพื่ออ่าน
รายงานร่วมภาคประชาสังคมต่อกระบวนการ UPR ว่าด้วย สถานการณ์สิทธิมนุษยชนของบุคคล LGBTI+ ในประเทศไทย

สำหรับข้อมูล หลักฐาน และสถิติเพิ่มเติม โปรดดูรายการอ้างอิง และ/หรือติดต่อ:
ชิษณุพงศ์ นิธิวนา, มูลนิธิยังไพรด์ (Young Pride Foundation). อีเมล: contact@youngprideclub.com